

Кожна фраза з вистави – це наше життя

Альона Мовчан

«**Кицька на спогад про темінь**» за п'єсою Неди Неждани
Режисер-постановник, художник вистави Сергій Павлюк
У ролі Жінки – Ольга Бойцова
Херсонський музично-драматичний театр ім. М. Куліша
Прем'єра відбулася 24 травня 2017 р. в межах Міжнародного
театрального фестивалю «Мельпомена Таврії». Виставу віднов-
лено 27 вересня 2022.

Ольга Бойцова у виставі «**Кицька на спогад про темінь**» за п'єсою Неди Нежданої. Режисер Сергій Павлюк. Херсонський театр ім. М. Куліша.

Певно, кожен митець запитував себе: чим я можу бути корисним під час війни? Хтось пішов до лав ЗСУ, хтось почав волонтерити, ще хтось занурився у творчість.

«Кицька на спогад про темінь» Херсонського театру ім. М. Куліша – з тих вистав, які на часі. Це історія про те, як вісім років українці живуть на Сході, та про реалії, в яких зараз опинилися люди з Херсонської, Запорізької, Луганської та частини Харківської областей.

В основі – зворушливий монолог жительки Донбасу, який неможливо дивитись без сліз. Жінка продає кошенят та розповідає про випробування, які їй довелося пережити: окупація рідного міста, донос сусідки, полон, хвилювання за долю доньки, жорстокі знущання ворогів... Але, попри пережите, героїня не втратила головного – гідності та людяності, що підтверджують її вболівання не тільки за долю захисників держави, а й за чотирилапих друзів. Вона не поїхала з окупованої території через кішку, яка народила кошенят.

Авторка п'єси Неда Неждана в анонсі показу зазначила: «Жінка у темних окулярах продає трьох осиротілих кошенят – біле, сіре і чорне – все, що лишилось від її дому, її землі, її спокійного світу – після російської окупації... Можна зняти окуляри, але темінь лишається – під очима і в очах... Як вижити після катастрофи – війни, полону, втечі, смерті, зради? І кому дістанеться чорне кошеня, яке нібито приносить нещастя?»

За словами драматургині, поштовхом до написання п'єси стали документальні історії. Зокрема, розповідь переселенки з Донбасу, яка була у полоні російських військових. А також інформація про те, що після підписання Мінських угод разом із українськими бійцями «відступали» безпритульні собаки та коти. Проте, текст не є документальним, це художня версія авторки, її особисте сприйняття війни. Сценічним вирішенням режисера Сергія Павлюка є приготування під час вистави традиційної української страви – борщу. Жінка чистить картоплю, тре моркву, шинкує капусту, і в цей час розповідає про жахіття, пережиті в окупації. Приготування традиційної страви урівноважує жахливу історію та, водночас, показує спротив героїні – вона залишається патріоткою, коли нищать її країну, господинею, коли її позбавляють дому.

Під час вистави складається враження, ніби жінка спілкується з подругою/другом. І кожен присутній у залі відчуває себе тією подругою/тим другом, якому потрібно вислухати та підтримати... Хай навіть без слів.

Кошенята протягом всього дійства «заховані» у коробку... І, за версією Сергія Павлюка, героїня залишає собі не одне (як у п'єсі), а всіх трьох кошенят, адже скоро вона матиме свій дім, і їм всім буде де жити.

Ще однією важливою деталлю вистави є темні окуляри на очах артистки. Вони мають відразу кілька функцій: закрити від глядачів очі, підбиті російськими катами, та підкреслити, що хтось дивиться на війну з екрану, не розуміючи страждань, які випали на долю жителям окупованих територій.

У фіналі вистави жінка пригощає глядачів борщем – ділиться ледь не останніми благами.

Прем'єра відновленої моновистави відбулася 27-го вересня у Києві в театрі ім. Лесі Українки. Роль Жінки тепер виконує актриса Херсонського театру Ольга Бойцова. Вона розповідає: після того, як покинула рідний Херсон, два місяці підробляла прасувальницею в секондхенді у Хмельницькому. І нарешті – пролунав дзвінок: треба випускати виставу! «Це було нелегко, адже півроку ти не в професії. З'явився страх, чи потрібно це зараз людям, адже і так складно... Але, поїздивши країною, я зрозуміла: люди цього потребують. Театр наразі виконує терапевтичну функцію, – говорить Ольга Бойцова. – Людина, яка раніше була задіяна в цій виставі, – моя подруга. І після того, як вона виконала цю роль, вона пішла на співпрацю з окупантами... Як? Я не розумію... Кожна фраза з вистави – це наше життя. Зараз ми, як і героїня, не знаємо, чи буде у нас дім, коли повернемось додому. Кожна фраза болить...»

Щоразу під кінець вистави акторка розгортає український прапор, з яким херсонці навесні ходили на Площу Свободи на мітинги проти окупантів. Стяг вдалося вивезти на підконтрольну територію, і тепер він став символом світла і надії на те, що перемога близько, і скоро всі тимчасово переміщені українці повернуться додому.